

Metsään peruskurssi, luento 4

Taimikonhoito ja taimikon varhaishoito

Lassi Hakulinen

2.10.2013

TAIMIKON VARHAISHOITO JA TAIMIKONHOITO

- kehitysluokat, yleistä taimikonhoidosta
- taimikon varhaishoito
- luontainen kilpailu ja sen vaikutukset puustoon
- taimikonhoitokohteet, ajoitus ja menetelmät
- harventamisen vaikutus kasvatettavaan metsään
(talous, terveys)
- metsän monimuotoisuuden säilyttäminen
- valtion tuki

Taimikon varhaishoito

Tavoite:

- auttaa pieniä taimia selviytymään kilpailussa muun kasvillisuuden kanssa → uusi, terve ja tuottoisa puusukupolvi
- säästää myöhemmissä metsänhoitokustannuksissa
- nopeuttaa taimikon järeytymistä ja arvokasvua

Tarve:

- vaihtelee maapohjan ravinteisuuden ja kosteuden mukaan

REHEVILLÄ MAILLA MAAPOHJA KASVATTA MUITAKIN KASVEJA:

Uudistusala heti viljelyn jälkeen ja 2 vuotta myöhemmin

MENETELMÄT

HEINÄÄMINEN

- poistetaan taimia haittaava kasvusto taimien ympäriltä
- mekaaninen tai kemiallinen torjunta

Kuusentaimi

Mekaaninen heinäminen esim. polkemalla
tai viikatteella

Kemiallinen heinäminen ruiskulla, taimi
suojattava

Ajankohta:

2-3 vuotta metsänviljelyn jälkeen

- mekaaninen keskikesällä/syksyllä
- kemiallinen alkusyksystä

VESAKONTORJUNTA

- taimen kasvua haittaava lehtipuusto pois
- 1-2 metrin pituisena
- **mekaaninen** alkukesällä → vesoo vähemmän
- **kemiallinen** torjunta kantokäsittelynä kesällä ja syksyllä → aine imeytyy
- männiköstä haavanvesat pois
- siemensyntyisiä koivuja voi jättää sopiviin kohtiin
- tarpeetonta raivausta tulisi välttää

METSÄNUUDISTAMISEN JÄLKITYÖT

Seurataan taimikon jälkikehitystä (inventointi) uudistamistöiden jälkeen:

2-3 kasvukautta istutuksesta

3-4 kasvukautta kylvöstä

3-5 kasvukautta luontaisen uudistamisen jälkeen tehdystä maanmuokkauksesta

Pintakasvillisuuden torjunta

- yleensä tarpeen viljavilla kasvupaikoilla
- kemiallista tai mekaanista
- kemiallisesti torjunta-aineilla maanmuokkauksen yhteydessä tai erikseen päätehakkuun jälkeen
- mekaaninen heinäntorjunta silloin, kun taimet löytyvät vielä helposti heinikosta
- keskikesällä ja tarvittaessa uudestaan syksyllä ennen lumen tuloa
- mahdollisesti vielä seuraavinakin kesinä
- myös mekaanisia taimisuoja-aitoja voidaan käyttää

Täydennysviljely

- harkintaan jos taimia on tasaisesti jakaantuneena *vähemmän* kuin:

1500 kpl / ha mäntyvaltaiset taimikot

1300 kpl / ha kuusi- ja hieskoivuvaltaiset taimikot

1200 kpl / ha rauduskoivuvaltaiset taimikot

- täydennetään puulajilla jolla on parhaat menestymismahdollisuudet
- pääosin istuttamalla suositeltuun viljelytiheyteen
- mahdollisimman nopeasti (2-3 v viljelystä)
- myös uudelleenviljely voi tulla kyseeseen, jos taimitiheys on alle 600 kpl /ha

Reikäperkaus

- pienen taimikon hoitoa
- poistetaan kasvatettavien taimien kehitystä haittaava vesakko
- lähimmät puut poistetaan 0,5 – 1 m etäisyydeltä taimien ympäriltä
- havupuutaimikoihin suositellaan jätettäväksi lehtipuita silloin kun ne eivät haittaa havupuutaimien kehitystä
- haapavesakko pois männynntaimikosta (männynversoruostetauti)
- vesomisen välttämisen kannalta hyvä ajankohta keskikesä, näkyvyyden kannalta lehdetön aika syksyllä tai keväällä

METSIKÖN VARTTUESSA SYNTYY KILPAILUA

- valosta ja ravinteista

vapaassa kilpailussa

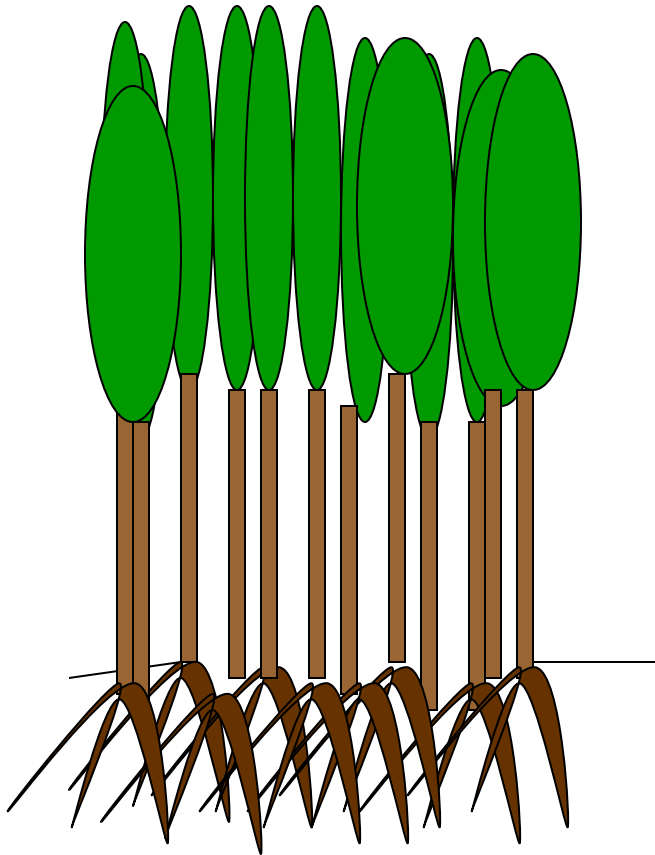
- alaoksat kuolevat

- latvukset supistuvat

- hävinneet heikkenevät

- parhaat kärsivät

- heikot vievät ravinteita

TAIMIKONHOITO JA NUOREN METSÄN HOITO

Tavoitteet:

metsänhoidolliset

- puulajisuhteiden järjestely haluttuun suuntaan
- puiden latvusten ja tuottokyvyn säilyttäminen ja kehittäminen
- puuston terveyden ylläpitäminen ja / tai palauttaminen
- laadukkaan puuston kasvatus

PUUNTUOTANNOLLISET JA TALOUDELLISET SYYT

- kasvupaikan tuotantokyvyn keskittäminen parhaisiin puihin
- puuston järeyskehityksen edistäminen
- käyttöpuun ja erityisesti järeän puun korkein tuotos
- harvennustulojen saannin nopeuttaminen ja määrän lisääminen
- kiertoajan lyhentäminen
- metsänkasvatuksen kannattavuuden parantaminen

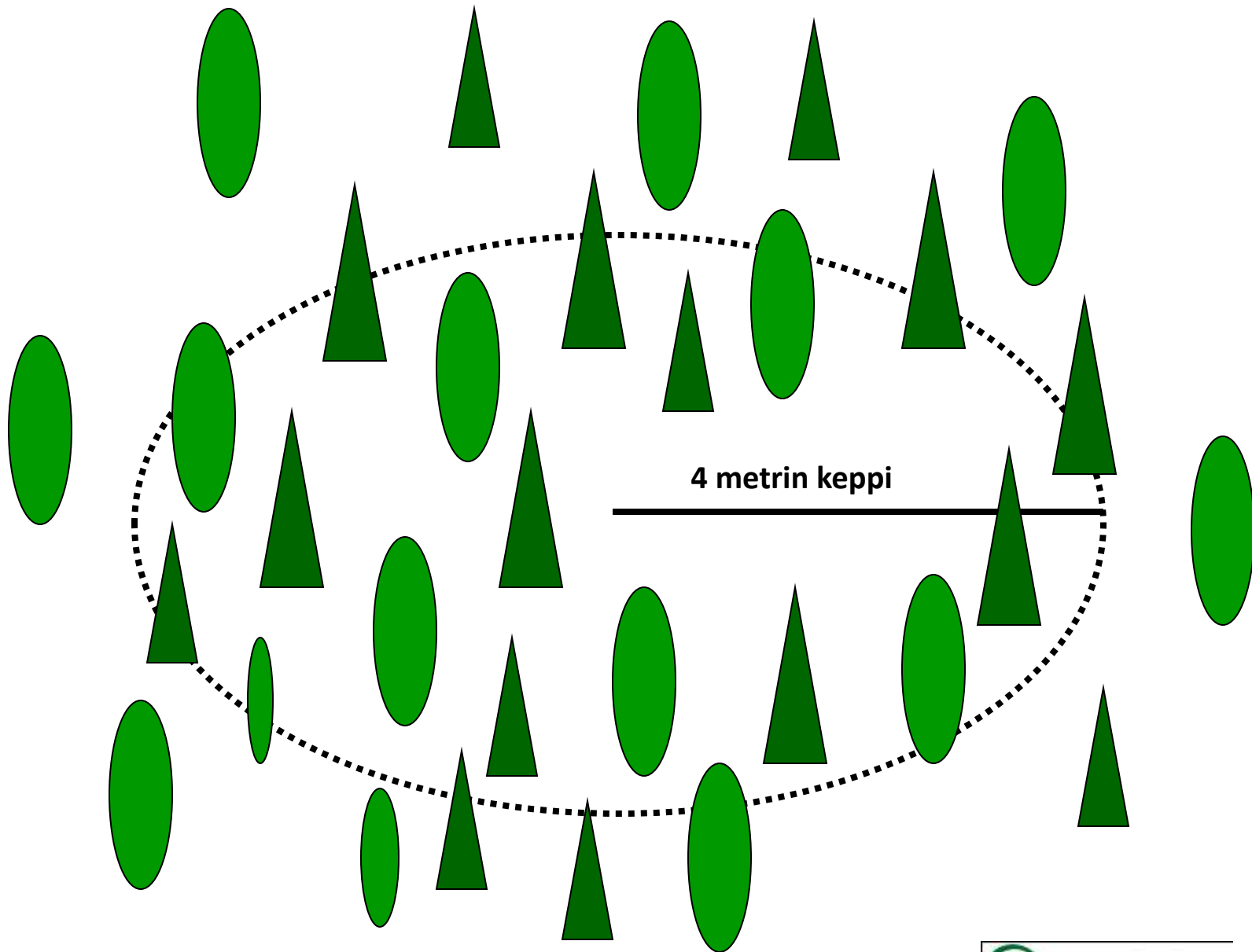

VALINTA:

- taimikonhoidossa jätetään ne puut, joita kasvatetaan vähintään ensiharvennukseen
- kasvatettavien puiden kehitystä haittaavat ja huonolaatuiset puut poistetaan

Taimikonhoidon onnistumisen tarkistus

PUULAJIEN VALINTA

- mänty ja koivu tarvitsevat valoa ja tilaa
- kuusi sietää varjostusta muttei “ piiskausta”
- hallanaroilla paikoilla kuusi tarvitsee suojaa
- koivu kasvaa nuorena havupuita nopeammin

- havupuutaimikoihin jätetään 10% lehtipuusekoitus
- jalot lehtipuut, katajat ja pihlajat säästetään
- haapa poistetaan männyntaimikosta

Koivutaimikko, lähtötiheys yli
10 000 kpl / ha

KASVATUSTIHEYS

- mitä parempi kasvupaikka, sitä suurempi puumäärä
- tiheys parantaa männyn ja koivun laatua, mutta lisää tuhoriskiä
- hirvituhon riskialueilla harvennetaan lievemmin
- ylitiheät taimikot voidaan harventaa kahdessa vaiheessa

HOIDON JÄLKEINEN KASVATUSTIHEYS:

Mänty   5 - 7 m   1800 - 2500 kpl / ha

Kuusi 3 - 4 m   1600 - 1800 kpl / ha

Rauduskoivu 4 - 7 m   1600 kpl / ha

Hieskoivu 5 - 8 m   2000 – 2500 kpl / ha

HIRVIVAHINGON ARVIOIMINEN

ILMOITUS VAHINGOSTA

- tehdään kirjallisesti metsäkeskukselle 3 vuoden kuluessa vahingosta

ARVIOINTI

- arvioidaan alueen laajuus, tuhon määrä ja laatu sekä taimikon tila
  - laaditaan arviokirja koealalomakkeineen ja rajataan alue kartalle
  - läsnäolo-oikeus maanomistajalla ja rhy:n edustajalla (arvioinnista ilmoitetaan vähintään viikkoa ennen)
  - vahinkoalueen pääpuulaji, metsätyyppi, puuston koko, hoitotarve
  - linjoittainen koealaotanta
  - koealoilta arvioidaan vahingoittuneet taimet vaurioluokittain
  - myös vahingoittumattomat, kasvatuskelpoiset taimet lasketaan
-
- tehdään toimenpide-esitys: uudelleenviljely / täydennysviljely / kasvu- ja laatutappio, jonka maanomistaja ja rhy:n edustaja hyväksyvät / eivät hyväksy
  - **arviomaksu**: enintään 1 hehtaariin saakka perusmaksuna 100 euroa; lisäksi 1-5 hehtaaria 50 euroa /ha ja 5 hehtaaria ylittävältä osalta 30 euroa / ha
  - ei omavastuuta, mutta korvattavan vahingon oltava yli 170 euroa